

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 320/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. E. Mišíková & JUDr. Ing. R. Cádra, s. r. o., Partizánska 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka a konateľka JUDr. Eva Mišíková, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obdo 58/2018 z 31. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED]

[REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. novembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

██████████ 1, ██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Obdo 58/2018 z 31. júla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ (navrhovateľ) sa návrhom doručeným Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 24. januára 2008 domáhal proti obchodnej spoločnosti ██████████, ██████████ (ďalej len „odporkyňa“), zaplata sumy 17 380,34 € s príslušenstvom z titulu neuhradenia ceny za zhotovenie diela – výkresov realizačnej dokumentácie pre zákazku „██████████“ (ďalej len „realizačná dokumentácia“), ktoré vypracoval pre odporkyňu na základe zmluvy o dielo č. 001/2007 z 3. mája 2007 (ďalej len „zmluva o dielo č. 1“), odovzdal jej 10. júla 2007 a vyfakturoval faktúrou č. 003/2007 z 10. júla 2007, avšak táto uvedenú faktúru neuhradila, hoci sa výstavba skladových hál podľa názoru navrhovateľa realizovala podľa jeho projektovej dokumentácie.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 25 Cb 184/2008-84 zo 16. júna 2010 návrh zamietol ako nedôvodný. Z vykonaného dokazovania zistil, že predložený písomný návrh zmluvy o dielo č. 1 je podpísaný iba navrhovateľom ako zhotoviteľom, a keďže podpis odporkyne ako objednávateľky na zmluve chýba, k uzavretiu zmluvy o dielo č. 1 na základe uvedeného písomného návrhu nemohlo dôjsť. Navrhovateľ nepreukázal, že medzi ním a odporkyňou došlo k uzavretiu ďalšej zmluvy o dielo na predmet, ktorého cenu sťažovateľ vyúčtoval odporkyňi faktúrou č. 003/2007.

4. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 2 Cob 420/2010-111 z 20. septembra 2011 rozsudok okresného súdu č. k. 25 Cb 184/2008-84 zo 16. júna 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie na účel doplnenia dokazovania, a to najmä vo vzťahu k zmluve o dielo č. 002/2006 uzavretej sporovými stranami 1. februára 2006, predmetom ktorej bolo vypracovanie projektovej

dokumentácie na územné rozhodnutie a stavebné povolenie (ďalej len „zmluva o dielo č. 2“).

5. Okresný súd po doplnení dokazovania rozsudkom č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015 rozhodol, že odporkyňa je povinná zaplatiť sťažovateľovi sumu 16 510 € s príslušenstvom do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Okresný súd považoval za preukázané, že realizačná dokumentácia, v skladbe popísanej v liste sťažovateľa z 9. júla 2017, bola predmetom novej zmluvy o dielo uzavretej ústnou formou medzi navrhovateľom a akcionárom odporkyne a členom dozornej rady ■■■■, ktorého vypočul ako svedka. Podľa názoru okresného súdu uvedené plnenie bolo nad rámec plnenia poskytnutého na základe písomne uzavretej zmluvy o dielo č. 2. Svedok ■■■■ pritom k veci uviedol, že navrhovateľa oslovil ako dodávateľa projektovej dokumentácie, avšak žiadnu zmluvu s ním neuzatváral ani nepodpisoval, keďže nie je štatutárnym orgánom odporkyne. Okresný súd neprihliadol na výpoveď ďalšieho svedka – predsedu predstavenstva odporkyne ■■■■, že z jeho strany nebola navrhovateľovi daná žiadna požiadavka alebo objednávka ústnou formou a že zmeny a doplnky zmluvy o dielo č. 2 bolo možné urobiť len písomnou formou. Keďže cena diela nebola medzi zmluvnými stranami dohodnutá, okresný súd na účel určenia obvyklej ceny pribral do konania znalca, ktorý ju stanovil na sumu 16 510 € vrátane DPH. Obranu odporkyne o neexistencii právneho nároku navrhovateľa na zaplatenie sumy 17 380,34 € s príslušenstvom okresný súd vyhodnotil ako nedôvodnú a účelovú v snahe vyhnúť sa povinnosti zaplatiť cenu dodaného diela.

6. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015 podala odporkyňa odvolanie, v ktorom okrem iného uviedla, že sťažovateľ ako hlavný dôkaz, o ktorý opieral svoj právny nárok, označil zmluvu o dielo č. 1, faktúru č. 003/2007 a list o zaslaní projektovej dokumentácie odporkyňi z 9. júla 2007 s potvrdením o jeho prevzatí 10. júla 2007. Tento dôkaz však nie je doklad o odovzdaní a prevzatí projektovej dokumentácie, ale len sprievodný list, ktorým bola odporkyňi doručená zmluva o dielo č. 1 a faktúra č. 003/2007 a v ktorom sa iba konštatuje, že v čase od marca 2007 boli žalovanému dodané dielčie výkresy, v skladbe uvedenej v tomto liste. Sťažovateľ však nepredložil žiadny relevantný dôkaz o tom, že projektová dokumentácia bola odporkyňi dodaná, ani kto projektovú dokumentáciu prevzal. Odporkyňa namietala, že okresný súd sa

vôbec nevysporiadal s tým, že si realizačnú dokumentáciu objednala u iných dodávateľov tak, ako jej to umožňovalo ustanovenie čl. 8 bodu 8.5 zmluvy o dielo č. 2. Podľa názoru odporkyne okresný súd nevyhodnotil všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti a z odôvodnenia jeho rozhodnutia nie je zrejmé, na základe čoho dospel k názoru o ústnom uzavretí zmluvy, resp. o existencii právneho nároku sťažovateľa proti odporkyňi.

7. Krajský súd nariadil vo veci pojednávanie v zmysle § 385 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Po zopakovaní dokazovania, v rámci ktorého oboznámil obsah spisu súdu prvej inštancie, ako aj dôvody odvolania a vyjadrení sporových strán, krajský súd s poukazom na svoje predchádzajúce uznesenie č. k. 2 Cob 420/2010-111 z 20. septembra 2011 dospel k názoru, že odvolaniu je potrebné vyhovieť. Podľa krajského súdu okresný súd totiž v odôvodnení rozsudku č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015 neuviedol, akými úvahami sa pri vyslovení záveru o uzavretí novej zmluvy o dielo ústnou formou riadil, nešpecifikoval, z akých konkrétnych dôkazov vychádzal, nevyhodnotil svedeckú výpoveď, z ktorej vychádzal. Odôvodnenie okresného súdu, že došlo k uzavretiu novej zmluvy o dielo ústnou formou, je len všeobecným konštatovaním bez väzby na konkrétne dôkazy, z ktorých mal takýto záver vyplynúť. Tento záver je dokonca v rozpore s konštatovaním okresného súdu, že svedkovia vypovedali, že si realizačné projekty u sťažovateľa neobjednali. Záver okresného súdu, že došlo k uzavretiu novej zmluvy o dielo ústnou formou, zo žiadneho vykonaného dôkazu nevyplýval. Takýto záver považuje krajský súd za nesprávny, v rozpore s vykonaným dokazovaním. Okresný súd neprihliadol na námietky odporkyne, ktoré vznášala počas konania, tvrdiac, že k uzavretiu zmluvy nedošlo ani ústnou formou. Okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keďže zoberal do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývali. S poukazom na novú právnu úpravu postupu súdu v procese dokazovania krajský súd po zopakovaní dokazovania dospel k záveru, že navrhovateľ nepreukázal svoje tvrdenie, že medzi ním a odporkyňou došlo k uzavretiu zmluvy o dielo na predmet, ktorého cenu sťažovateľ vyúčtoval odporkyňi faktúrou č. 003/2007. Sťažovateľ v odvolacom konaní nepredložil žiadny relevantný dôkaz ani o tom, že realizačná dokumentácia bola odporkyňi dodaná, pričom v odvolacom konaní nenavrhol vykonať doplnenie dokazovania na preukázanie svojich tvrdení. Keďže medzi sporovými stranami nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy o dielo v súlade s ustanoveniami § 34, § 35 ods. 1 a 2, § 43a ods. 1, § 43c

ods. 1 a § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 266 a § 536 a nasl. Obchodného zákonníka a sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno ani v súvislosti s preukázaním splnenia záväzku dielo vykonať a žalovanému odovzdať, musí znášať procesnú zodpovednosť za nedokázanie tvrdených skutočností, t. j. neunesenie dôkazného bremena. Na základe uvedeného krajský súd rozsudkom č. k. 4 Cob 247/2015-382 z 30. novembra 2017 rozsudok okresného súdu č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015 zmenil tak, že návrh ako nedôvodný zamietol.

8. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015 podal sťažovateľ dovolanie, tvrdiac, že zo strany krajského súdu došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci. Sťažovateľ v dovolaní zosumarizoval priebeh sporu, uviedol, že uloženie povinnosti odporkyňi predložiť v odvolacom konaní dôkazy, ktoré neboli uplatnené v prvoinštančnom konaní, bolo vykonané v rozpore s § 366 písm. d) CSP. Zároveň namietal, že odvolací súd ignoroval dôkaz, ktorým je mailová komunikácia medzi zástupcami sporových strán prebiehajúca v čase od apríla do júla 2007, ktorá bola založená do spisu a ktorou odporkyňa sťažovateľovi upresňovala potreby úprav realizačnej projektovej dokumentácie a sťažovateľ jej tieto úpravy poskytoval. Táto korešpondencia má jednoznačne preukazovať existenciu vzťahu sporových strán v postavení projektant – stavebník pri realizácii dotknutej stavby. Zároveň odvolací súd mal úplne ignorovať poukázanie na skutočnosť, že značná časť projektovej dokumentácie dodatočne predloženej odporkyňou je identická s projektovou dokumentáciou vypracovanou sťažovateľom, t. j. že táto bola zrejme stiahnutá z CD nosiča, ktorý bol odporkyňi odovzdaný 10. júla 2007.

9. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže sťažovateľ uplatnený dovolací dôvod nevymedzil spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, t. j. neuviedol právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, ani v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

9.1 V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd citoval právnu úpravu prípustnosti dovolania vyplývajúcu z § 420 a § 421 ods. 1 CSP, náležitostí dovolania podľa 428 CSP, ako aj dovolacích dôvodov podľa § 432 CSP. V tejto súvislosti konštatoval, že nesprávnym právnom posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval,

alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 222/2009 z 26. februára 2010). Na to, aby sa najvyšší súd mohol zaoberať dovolaním, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z § 421 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, t. j. okrem iného, aby dovolanie bolo odôvodnené dovolacími dôvodmi, aby išlo o prípustné dovolacie dôvody a aby tieto dôvody boli vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

9.2 Vychádzajúc z obsahu dovolania, najvyšší súd dospel k názoru, že sťažovateľ odvodzoval prípustnosť podaného dovolania od § 421 ods. 1 CSP, namietajúc nesprávne právne posúdenie veci, pričom dovolací dôvod podľa tohto zákonného ustanovenia sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a 2 CSP). Podľa názoru najvyššieho súdu v preskúmvanej veci sťažovateľ nevymedzil uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v ustanovení § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 CSP. Argumentácia a formulácie obsiahnuté v predmetnom dovolaní najvyššiemu súdu nedávajú ani pri posudzovaní dovolania podľa jeho obsahu možnosť posúdiť, aká právna otázka by mala byť rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálene, prípadne by dovolacím súdom nebola riešená, resp. bola by ním riešená rozdielne. Žalobca totiž netvrdí, že odvolací súd sa svojím riešením určitej právnej otázky odklonil od zaužívanej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo že táto otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená, alebo je riešená odlišne. Zároveň vôbec nie je zrejmé ani to, v čom dovolateľ vidí samotné nesprávne právne posúdenie, keďže z obsahu dovolania je zrejmé, že jediné, čo namieta, je nesprávne zistenie skutkového stavu veci. Dovolací súd je však viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a preto len samotná nespokojnosť dovolateľa s ustálením skutkového stavu odvolacím súdom nemôže predstavovať relevantný dovolací dôvod a už vôbec ju nemožno stotožňovať s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci.

9.3 Samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 74/2017 z 31. mája 2017).

10. S uvedenými závermi najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a v ústavnej sťažnosti namieta, že bolo vadou konania najvyššieho súdu, ak pri skúmaní správnosti vymedzenia dovolacieho dôvodu spojil ustanovenia § 432 CSP a § 421 CSP, podmienky tam uvedené hodnotil v súhrne a skonštatoval, že dovolanie je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. f) CSP. Sťažovateľ je presvedčený, že dovolanie splňalo všetky náležitosti v zmysle § 428 CSP, dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 2 CSP bol riadne vymedzený a v zmysle čl. 11 ods. 1 CSP v nadväznosti na obsah dovolania sú splnené aj podmienky prípustnosti dovolania v zmysle § 421 CSP, konkrétne v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Z argumentácie sťažovateľa uvedenej v dovolaní je zrejmé, že nenamieta, že by súdy dostatočne nezistili skutkový stav, ale namieta, že nesprávne vec právne posúdili. Nešlo teda o predloženie vlastnej verzie skutkového stavu sťažovateľom, ale o námietku proti nesprávnej činnosti súdu pri vyvedení právnych záverov z existujúceho a súdom zisteného skutkového stavu. Z tohto dôvodu bol dovolací súd povinný dovolaním sa riadne vecne zaoberať a tým, že tak (uplatnením prílišného formalizmu) neurobil a dovolanie odmietol z formálnych dôvodov, nedal sťažovateľovi odpoveď na žiadny zo sťažnostných dôvodov uvedených v dovolaní, čím došlo k odopretiu spravodlivosti a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu treba považovať za arbitrárne, porušujúce základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10.1 Na základe uvedeného sa sťažovateľ domnieva, že z obsahu dovolania v potrebnom rozsahu vyplýva skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo jednak od vyriešenia otázky, či odvolací súd mohol vôbec s poukazom na § 366 písm. d) CSP prihliadať na listinné dôkazy (realizačné projekty) predložené odvolateľom v odvolacom konaní (pozri s. 4 dovolania). Je totiž nepochybné, že v prípade, ak by na tieto dôkazy odvolací súd nemohol prihliadať, mohlo by to mať význam pre meritórne rozhodnutie vo veci. Zároveň rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo aj od vyriešenia otázky, či pri takto zistenom skutkovom stave (bez ohľadu na rozhodnutie o právnej otázke uvedenej v predchádzajúcom odseku) je vôbec možné aplikovať § 388 CSP, a to (vzhľadom na dvojinštančnosť súdov) bez možnosti, aby strana, v neprospech ktorej sa rozhodlo (došlo k zmene rozhodnutia), mala vôbec možnosť zareagovať na argumentáciu súdu druhej inštancie, ktorou odôvodnil tento súd diametrálne odlišnú zmenu pôvodného rozhodnutia súdu prvej inštancie, teda či pri nezmenenom skutkovom stave (aj napriek doplnenému

dokazovaniu) je možné, aby odvolací súd diametrálne zmenil rozsudok bez toho, aby v rámci dvojinštančnosti konania mala vôbec strana, v neprospech ktorej ku zmene došlo, možnosť namietat' nesprávnu činnosť súdu pri vyvodení právnych záverov z existujúceho skutkového stavu.

10.2 Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti zo 6. novembra 2019 nesprávne vychádzal z toho, že konanie pred ústavným súdom upravuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, hoci uvedený zákon bol zrušený zákonom o ústavnom súde.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať

a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

19. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

20. Predmetnom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením

najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obdo 58/2018 z 31. júla 2019, ktorým dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. f) CSP (body 9 až 9.3).

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

22. Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces a tvorí jeho esenciálny prvok [sp. zn. III. ÚS 875/2016 a rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36].

23. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania (strany sporu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („*fairness*“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 209/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09). Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medziiným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou

úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91).

24. Právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa (I. ÚS 18/2020).

25. Zmyslom dovolania je okrem eliminovania zmätočných rozhodnutí (§ 420 v spojení s § 431 CSP) vytvárať jednotnú rozhodovaciu prax ohľadom zásadných právnych otázok (§ 421 v spojení s § 432 CSP). Dovolatelia, ako aj širšia právnická obec očakáva odpovede na tieto otázky. Od najvyššieho súdu sa preto pri posudzovaní prípustnosti dovolania podaného podľa § 421 CSP oprávnene očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku zásadného významu. Len tak je možné naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie otázok zásadného právneho významu a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky naplňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1346.).

26. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných

právných noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrážnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07).

27. Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach (m. m. III. ÚS 551/2012).

28. Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

29. Sťažovateľ napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vytýka, že sa jeho dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vecne nezaoberal a že mu nedal odpoveď

na otázku, či odvolací súd mohol s poukazom na § 366 písm. d) CSP prihliadať na listinné dôkazy (realizačné projekty) predložené odvolateľom v odvolacom konaní (pozri s. 4 dovolania), ani na otázku, či pri takto zistenom skutkovom stave (bez ohľadu na rozhodnutie o právnej otázke uvedenej v predchádzajúcom odseku) je vôbec možné aplikovať § 388 CSP (body 10 a 10.1).

30. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

31. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nadväzuje na princíp civilného sporového konania uvedený v čl. 2 CSP, podľa ktorého ak niet ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

32. Súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje k záveru o prípustnosti dovolania, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu meritórne preskúma. V prípade, ak dovolanie prípustné nebude, uznesením ho odmietne a stručne uvedie dôvody (§ 451 ods. 3 CSP). Po tom ako dovolateľ relevantne odôvodní, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, dôvodom dovolania môže byť opäť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu, ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1383.).

33. Vzhľadom na námietku sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, že zo strany najvyššieho súdu nedostal odpovede na otázky uvedené v bode 29 tohto uznesenia, sa

ústavný súd oboznámil s dovolaním sťažovateľa, z obsahu ktorého zistil, že sťažovateľ nesprávne právne posúdenie danej veci krajským súdom spája s posudzovaním listinných dôkazov, znaleckého posudku a výpovedí svedkov. V tejto súvislosti sťažovateľ na štvrtej strane dovolania uviedol: „Konajúci odvolací súd uložil žalobcovi v lehote 20 dní predložiť súdu ním vypracovaný realizačný projekt a žalovanému v tej istej veci predložiť realizačný projekt vypracovaný iným zhotoviteľom. Žalobca sa domnieva, že uloženie povinnosti žalovanému predložiť v odvolacom konaní dôkazy, ktoré neboli uplatnené v prvoinštančnom konaní, bolo vykonané v rozpore s ust. § 366 písm. d) CSP.“. Na šiestej strane dovolania zas sťažovateľ namietal, že: „Konajúci súd sa nijako nevysporiadal s otázkou, z akého dôvodu bol na stavbu pripustený [REDAKOVANÉ] a z akého dôvodu mu bolo umožnené vykonávať zápisy do stavebného denníka.“

34. Podľa § 385 ods. 1 CSP na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

35. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

36. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

37. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ na rozdiel od ústavnej sťažnosti v dovolaní nevymedzil otázku, či odvolací súd mohol s poukazom na § 366 písm. d) CSP prihliadať na listinné dôkazy (realizačné projekty) predložené

odvolateľom v odvolacom konaní (pozri s. 4 dovolania), ani otázku, či pri takto zistenom skutkovom stave (bez ohľadu na rozhodnutie o právnej otázke uvedenej v predchádzajúcom odseku) je vôbec možné aplikovať § 388 CSP (body 10 a 10.1). Tieto otázky ústavný súd nepovažuje za otázky zásadného právneho významu vyžadujúce v okolnostiach daného prípadu ingerenciu najvyššieho súdu.

38. Nariadením pojednávania odvolacím súdom na účel prejednania odvolania strany sporu z dôvodu potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu, avšak v okolnostiach daného prípadu nič nenasvedčuje tomu, že by krajský súd vo vzťahu k predkladaniu listinných dôkazov zvýhodnil odporkyňu oproti sťažovateľovi. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nespochybnil záver krajského súdu, že v odvolacom konaní nenavrhol vykonať doplnenie dokazovania na preukázanie svojich tvrdení. Sťažovateľ sa napokon ústavného prieskumu rozsudku krajského súdu č. k. 25 Cb 184/2008-230 z 12. marca 2015, ktorým návrh zamietol ako nedôvodný, pretože dospel k záveru, že medzi sporovými stranami nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy o dielo v súlade s ustanoveniami § 34, § 35 ods. 1 a 2, § 43a ods. 1, § 43c ods. 1 a § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 266 a § 536 a nasl. Obchodného zákonníka, ani nedomáhal.

39. Pokiaľ sťažovateľ v dovolaní nenaformuloval právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a od ktorej vyriešenia by záviselo zhodnutie odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, resp. neuviedol konkrétnu vadu konania majúcu za následok nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, potom sa sám vystavil následku s tým spojenému, ktorý spočíva v nemožnosti uskutočniť meritórny dovolací prieskum, keďže hranice tohto prieskumu neboli vymedzené v súlade so zákonom (t. j. Civilným sporovým poriadkom v spojení s relevantnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka).

40. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti

napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok.

41. Ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa podľa § 447 písm. f) CSP za ústavne udržateľný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v zákone.

42. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou namietal porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

43. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu